

Beste teller,

December 2021

De afgelopen weken zijn we druk geweest met het verwerken van alle waarnemingen zodat we ze goed naar het CBS konden sturen. Wat uit de cijfers komt zult u in het jaarverslag zien. In deze nieuwsbrief alvast wat leuke cijfers en weetjes.

In het meetnet zit momenteel een foutje: als u een telling opslaat komt er een Error 500 melding tevoorschijn. We hopen dit foutje er snel uit te hebben maar ondertussen: de gegevens worden wel opgeslagen, klik op de “terug” knop van de browser en weer op “Mijn routes”.

Wij wensen u fijne dagen en een nachtvlinderrijk nieuwjaar!

Groene geelvleugeluil, Utrecht. Foto: Ad Sprang

Het meetnet in cijfers

Jullie hebben weer enorm jullie best gedaan. Het aantal tellers neemt toe (bijna 400 in 2021!), en er is veel geteld (bijna 9500 nachten). Op de kaarten onderaan de pagina zien jullie het aantal tellingen per meetpunt. Het is voor het meetnet vooral belangrijk dat de meetpunten regelmatig geteld worden, 1x per week is al heel fijn. Het is voor de trends niet zo belangrijk dat er veel soorten gezien wor-

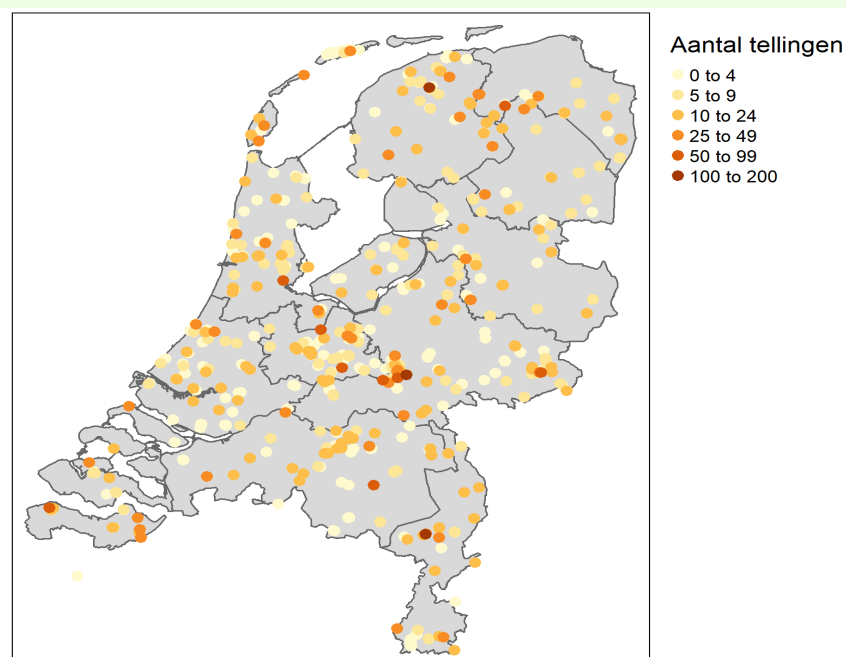
den; tenslotte willen we ook trends weten van de plekken waar minder nachtvlinders zitten.

Ook dit jaar staat de huismoeder (*Noctua pronuba*) weer op nummer 1 van meest waargenomen nachtvlinder. Deze soort is van alle soorten het vaakst gezien. De rest van de lijst volgt in de volgende nieuwsbrief. In 2021 zijn tien nieuwe soorten gezien, die voor die tijd (vanaf 2013) nog niet in het meetnet gezien werden, vooral doordat er op steeds meer plekken geteld wordt:

- Gehoekte schimmelspanner
- Groene geelvleugeluil
- Late meidoornspanner
- Moeraszeggeboorder
- Pijpenstro-uil
- Purperuiltje
- Roestuil
- Rouwrandspanner
- Zoomvlekspanner

De zoomvlekspanner en de groene geelvleugeluil profiteren van de klimaatopwarming.

Wilt u ook de meidoornspanner en late meidoornspanner zien? Daar is een andere manier voor die ook mooie trends geeft. Meer hierover op pag. 3!

In het eerste jaar van het meetnet, 2013, zijn er totaal ca. 420 soorten gezien, maar omdat er op steeds meer plekken geteld wordt zitten we nu al op 570 soorten. Overigens werden in 2020 de meeste soorten geteld tot nu toe, 592.

Mooi om te weten: hoe lang worden de meetpunten nu al geteld. Zie hiernaast: de meeste meetpunten worden/zijn maar een jaar geteld. Dit is ook omdat er heel veel nieuwe meetpunten zijn bijgekomen door de LedEmmers, en omdat veel meetpunten voor projecten maar een jaar geteld worden. Maar er is ook een aantal meetpunten dat al lang voor de officiële start van het meetnet geteld werd. Eén meetpunt is zelfs al 45 jaar geteld. Een echte pionier! En vooral de meetpunten die langer worden geteld zijn waardevol voor het meetnet.

aantal jaren geteld	aantal meetpunten
1	730
2	323
3	94
4	20
5	12
6	4
7	4
8	12
9	4
10	1
11	1
13	1
15	1
18	2
30	1
37	1
45	1

Meetnet weetjes

Andere lamp? Ander meetpunt!

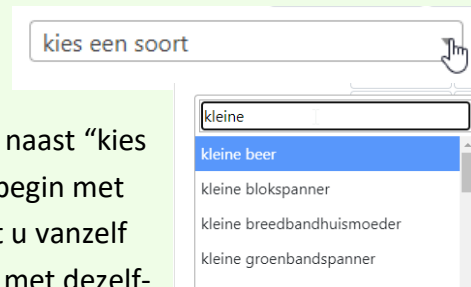
Voor het meetnet moet de manier van het verzamelen van de gegevens van jaar tot jaar, van maand tot maand, hetzelfde zijn. Anders krijgen we lijnen met een knik erin. Dus geef het door als er iets verandert, dan maken wij een nieuw meetpunt. Maar liefst: verander het niet, want we willen graag lange reeksen. Voorbeelden van veranderingen waardoor het meetpunt verandert:

- U verandert de lamp
 - U verandert de val
 - U zet de val meer dan twee meter verderop.
- Vragen? Mail naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Korter invoerformulier

Het staat ook in de handleiding maar we zien dat

veel mensen het nog niet gevonden hebben: het verkorte invoerformulier. Als u niet de hele lijst wilt bekijken met alle soorten die u ooit heeft gezien, ga naar “Instellingen” en klik op “Aanpassen”. Dan kunt u “verwachte soorten verbergen” inschakelen. U krijgt dan bij elke keer nieuw invoeren een lege lijst. Klik op het driehoekje naast “kies een soort” en begin met typen. Dan ziet u vanzelf de soorten die met dezelfde letters beginnen verschijnen, en kunt u de goede kiezen.

Zoals beloofd: waarom zijn die Nultellingen belangrijk?

In de vorige nieuwsbrief beloofden we uit te leggen waarom het zo belangrijk is dat u het wel invoert, al heeft u niets gezien. We kunnen het laten zien aan de hand van een specifiek voorbeeld.

Maar dit geldt ook landelijk: we kunnen niet laten zien dat het slecht gaat met de soorten als mensen niet invoeren als ze niets of weinig zien.

Stel, een gemeente gebruikt in een jaar een nieuw bestrijdingsmiddel. Ze vragen de gegevens op bij het meetnet om te kijken: heeft dit middel invloed op de nachtvlinders. Er zijn twee scenario's:

1. De tellers vullen de nultellingen niet in. Vergelijken met het jaar ervoor zijn er minder tellingen, maar de tellingen die er zijn, zijn redelijk positief. Er zijn geen plekken waar wel is geteld, maar toch niets gezien – denken wij en de gemeente. De gemeente denkt zo dat het middel wel door de beugel kan.
2. De tellers vullen de nultellingen wel in. Er blijkt een schrikbarend aantal keren wel te zijn geteld, maar helemaal niets gezien. De gemeente schrikt en stopt het gebruik van het middel.

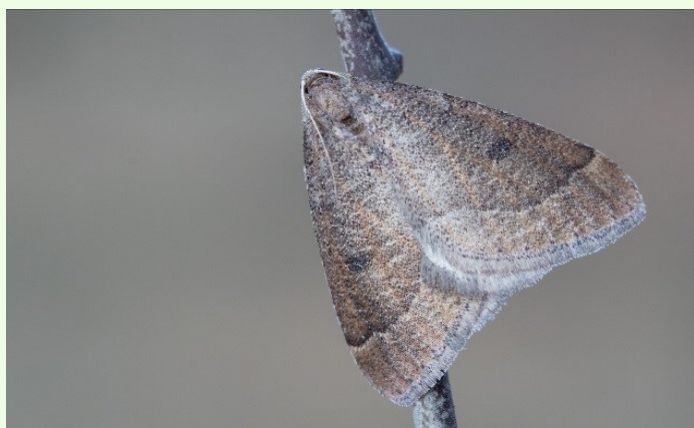
Daarom: het is belangrijk om in te vullen als u wel hebt geteld, maar niets hebt gezien.

Waarneming.nl versus meetnet

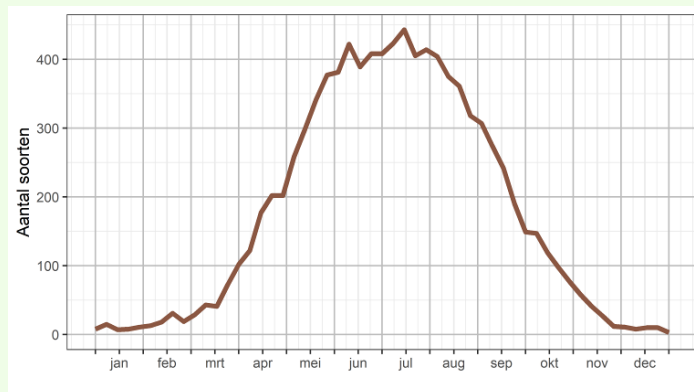
Als het goed is voert u uw gegevens in op onze website meetnet.vlinderstichting.nl. Wat is nou het verschil met het invoeren in waarneming.nl? Waarneming.nl is een fijn programma en veel van ons kunnen al niet meer zonder de beeldherkenning van waarneming.nl of Obsidentify. Kunnen we dan niet gewoon de gegevens uit waarneming.nl gebruiken voor trends? Het antwoord is: nee, helaas. Op waarneming.nl kunnen we niet zien of de waarnemingen volgens vast protocol zijn gedaan, en elke keer exact hetzelfde. Denk hierbij aan alle macro's met exacte aantallen noteren en de gehele nacht vangen met vaste lamp en val. Daarnaast zitten er smeerwaarnemingen tussen, vlinders rond de buitenlamp en waarnemingen van overdag... Bovendien is in waarneming.nl vele van deze variatie onbekend en daarmee is het niet mogelijk om trends te berekenen. En er zitten nogal wat verschillen tussen lampen (daarover in een volgende nieuwsbrief meer!). Kortom, met het zetten van een waarneming op waarneming.nl laat u zien waar de soort zit, met het invoeren op het meetnet doen uw waarnemingen ook mee aan het bepalen van trends voor de soorten. En dat is belangrijk!

Tellersdag wordt uitgesteld

De tellersdag hadden we ingepland op 15 januari. Dat lijkt ons niet verstandig, dus we stellen hem uit, waarschijnlijk naar eind september. U hoort later meer.

Mannetje meidoornspanner. Foto: Jurriën van Deijk

Wat kunt u nu nog zien?

In december, januari en februari worden de minste soorten gevangen, maar in ieder geval zien nachtvlinders dan nog wat meer dan dagvlinders in de winter zien.

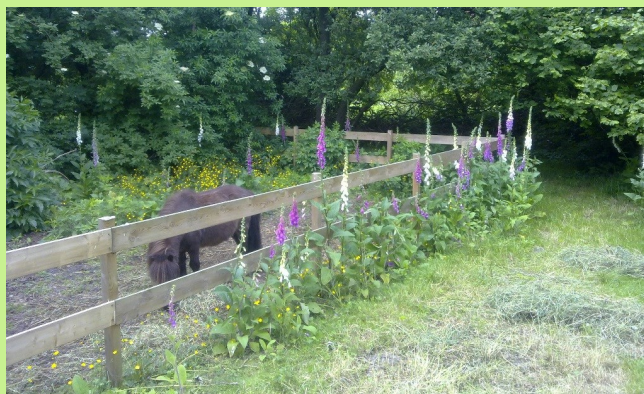
Momenteel kunt u op smeer soms nog wel bosbesuil of wachtervlinders zien. Verder zijn vooral de kleine wintervlinder en grote wintervlinder nog te zien. Maar niet alles komt in de val...

Wilt u meer kleine wintervlinders, meidoornspanners en late meidoornspanners zien en ook bijdragen aan mooie trends, dan kunt u ze ook op een andere manier tellen: met de app "Butterfly count" kunt u een **kwartiertelling** doen. In de bijgevoegde pdf leest u hier meer over. Zeker voor soorten die nauwelijks binnen het meetnet worden geteld is dit een goede aanvulling, en deze methode geeft dus ook trends!

De kleine wintervlinder vliegt tot eind december, de meidoornspanner begint nu ongeveer te vliegen, de late meidoornspanner vliegt vanaf eind januari.

Bericht van telpost 'Canterlandse weg 18, Gytsjerk'

Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw voer ik een vlindervriendelijk beheer op mijn 17,5 ha grote erf te Gytsjerk in Noord-Fryslân. Vanaf begin jaren tachtig noteer ik dagelijks bij goed weer alle dagvlinders en na twee aanloopjaren vang ik sinds 2015 vrijwel elke nacht nachtvlinders met een

blacklight val. Het erf bestaat uit geboomte, waaronder een slinkende, meer dan 100 jaar oude, appelhof en kruidig hooiland. De hooilandjes worden in juni met de zeis gemaaid en gevoerd aan mijn Shetlander pony. In het najaar gaat hij aan een lang spit het erf rond. De mest wordt in het voorjaar weer op de hooilandjes verspreid. Gewoon een lekker rommelig beheer. Het is dan ook niet verwonderlijk dat vlinders met grassen, kruiden of mossen als waardplant, zoals grasmotten, granietmotten, grasuilen, worteluil en zandogen op het erf het goed doen.

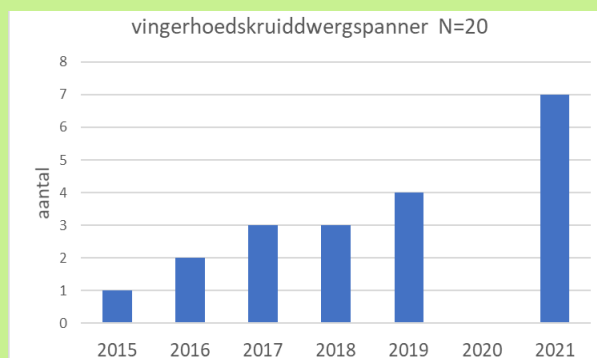

De trots van de Canterlandseweg (Gytsjerk) is toch wel de vingerhoedskruiddwergspanner (*Eupithecia pulchellata*). Elk jaar in juni hoop ik deze zeer schaarse vlinder in de lichtval te krijgen. Het vlin-

dertje heeft, zoals je kan vermoeden, vingerhoedskruid als waardplant. Dat groeit gelukkig volop op het erf. De meeste planten groeien vlak naast het hek van de ren. Het paard treedt op als beheerder. Hij eet de vegetatie weg vlak langs het hek, waar hij maar bij kan komen. Het giftige vingerhoedskruid laat hij staan, dat daardoor extra groeikansen krijgt. Zo is hij een belangrijke schakel in het behoud van de populatie van vingerhoedskruiddwergspanners op het erf.

De vingerhoedskruiddwergspanner heeft zich de laatste tien jaar zich over Nederland verspreid, maar blijft toch een vrij zeldzame soort. Het aantal vangsten op het erf is jaarlijks toegenomen met uitzondering van 2020 toen de soort niet is gevangen. 2021 was een topjaar waarin totaal 7 vlinders zijn gevangen. Helaas kan ik de aantalsontwikkeling niet vergelijken met de landelijke trends van het Nachtvlindermeetnet.

Freek Nijland

Nachtvlinders in het nieuws

- [Najaarsspanner vliegt zoals het hoort in het najaar](#)
- [Wespevlinders in België en Nederland](#)
- [Is avondrood kleurenblind?](#)
- [Toptijd voor kleine wintervlinder](#)

Stuur leuke foto's en verhalen op naar meet-net@vlinderstichting.nl of plaats ze op de besloten [facebookpagina nachtvlindermonitoring](#) (sluit u zich daar vooral bij aan!).

De Vlinderstichting
Meetnet Nachtvlinders
Jurriën van Deijk en José Kok